

Bedrijfsscan levert verbeterpunten op

Dierenarts en weidecoach Gerrit Hegen voert bedrijfsscans uit op melkveebedrijven. Hij onderzoekt daarbij drie bedrijfsonderdelen: bodem, plant en dier. Wat kwam Hegen in juni van dit jaar zoal tegen op een melkveebedrijf op zandgrond in het oosten van het land? En welke verbeterpunten gaf hij de melkveehouder mee? Een greep uit zijn bevindingen en adviezen.

Henk ten Have

Boerenveearts' Gerrit Hegen onderzoekt tijdens een bedrijfsscan alle aspecten binnen het melkveebedrijf. Hij kijkt daarbij in het bijzonder naar de relatie bodem-plant-dier – zijn filosofie is dat alles met elkaar samenhangt. Voor een bedrijfsscan bekijkt Hegen samen met de melkveehouder de bodem van het grasland en maisland, het grassenbestand, de beweiding, de ingekuilde producten, rantsoenen, het jongvee, de koeien en de stal. Daarnaast informeert de melkveehouder hem over de laatste bodemmonsters, kuilanalyses en KringloopWijzer. Op basis van zijn bevindingen brengt Hegen een advies uit.

pH te verhogen en de bodemstructuur (de calciumbezetting aan het klei-humuscomplex (CEC)) te verbeteren, waardoor de planten dieper kunnen wortelen en beter in contact komen met de klei- (leem) en humusdeeltjes. Ook het vochtbergend vermogen stijgt hierdoor. Dit alles bevordert de plantbeschikbaarheid van alle mineralen en sporenelementen, ook van fosfor. Voederwaarde en kwaliteit van gras, graskuil en mais kunnen hierdoor beter worden.

Hegen adviseert circa 135 kg CaO per ha om de pH met 0,1 te verhogen en daarom te kiezen voor een (lage) jaarlijkse onderhoudsbekalking van 270 tot 405 kg CaO per hectare met een kalkproduct met een laag Mg-gehalte of zonder Mg, omdat de Mg-bezetting aan het CEC-

Verder is een belangrijk advies om in februari mestonderzoek uit te laten voeren van de goed gemixte mestput(ten) voor inzicht in N, P en K in de mest. Ook wordt aangeraden om voor het bemestingsplan per perceel de bemestingsadviezen van de grondmonsteranalyses aan te houden en de keuze te maken op basis van gewenst RE-gehalte en DS-opbrengst.

Plant

Voor het graslandonderhoud doet Hegen de aanbeveling om in maart of oktober op blijvend grasland met goede draagkracht en net voordat er regen voorspeld wordt (groeizaam weer in het verschiet) de wiedege te gebruiken om oppervlakkig wortelend gras als ruwbeemd en onkruid los te trekken en de uitstoeving van Engels raaigras en andere goede grassen te bevorderen.

De voorjaarssnedes heeft de melkveehouder goed in de hand, maar voor de andere snedes wordt geadviseerd om niet in de verleiding te komen om te bemesten voor een zwaardere maaisnede of zoveel nawerking te hebben en later toch (veel) eerder te maaien. Want dat leidt tot kuilen met een overmaat onbestendig eiwit, vaak hoge NH_3 -fracties, een groot verschil tussen RE en totaal RE en een slechter te conserveren product.

Een ander advies is: zorg voor voldoende drogestof in het product – streef naar 45 procent (+ of -5 procent) in alle snedes. Vaak zijn de voorjaarskuilen te nat en de zomerkuil te droog.

Voor de conservering heeft een korte veldperiode de voorkeur

Bodem en bemesting

In juni 2021 was Hegen voor een bedrijfsscan op een melkveebedrijf op zandgrond in het oosten van het land. Hij keek eerst naar de bodem en bemesting. Uit zijn analyse bleek onder andere dat een bekalking op zeven van de tien percelen zinvol zou zijn vanwege een gemiddelde pH van bijna 5,1 – de streefwaarde van de pH op zandgrond is 5,5. Doel van een bekalking is om met de vrijkomende kalk de

complex op dit bedrijf hoog is.

Op het bedrijf wordt ook geconstateerd dat de organische stof in de bodem afneemt door veel, wat weinig planmatige vruchtwisseling door samenwerking met een akkerbouwer. Voor een goede bodemkwaliteit wordt aangeraden om meer blijvend grasland te realiseren en op de rest van het areaal te streven naar een strak vruchtwisselingsplan met minimaal de helft van de tijd grasland of graan.

Vruchtbare Kringloop

De bedrijfsscan door Gerrit Hegen was onderdeel van een regionaal Vruchtbare Kringloop-project, geïnitieerd door LTO Noord. De deelnemers aan het project werken aan de efficiëntie van hun mineralenbenutting om meer rendement uit de bodem te halen en worden daarmee, niet alleen qua bedrijfsresultaat, steeds meer 'toekomstproof', meldt de projectwebsite vruchtbarekringloop.nl. Alleen al in de Achterhoek en Liemers doen 285 melkveehouders mee aan Vruchtbare Kringloop.

■ Bedrijfsscan

Gerrit Hegen bij het toelichten van een bedrijfsscan van een melkveebedrijf.

Foto: Henk ten Have

Voor de conservering heeft een korte veldperiode de voorkeur; één nacht extra op het land betekent minder goede bacteriën voor een goede conservering.

Voor de weidegang adviseert Hegen om Nieuw Nederlands Weiden toe te passen met twee weideplatforms van 12 hectare, beide verdeeld in vijf percelen van 2,4 hectare (het beweidbare oppervlak van het bedrijf is 24 hectare). Vroeg beginnen met beweiden als de draagkracht van de zode het toelaat en het andere beweidingsplatform meemaaien met de overige maaisnedes voor de tijdige beschikbaarheid van etgroen voor de weidende koeien, is het devies.

Dieren

Reken altijd aan de RE- en vitaminen- en mineralenvoorziening van jongvee, is een van belangrijkste adviezen van Hegen met betrekking tot de dieren op het melkveebedrijf. Op veel bedrijven laat de ontwikkeling van skelet en bospiering bij het jongvee te wensen over door te weinig aandacht voor deze onderdelen van het rantsoen. Op dit

bedrijf is dat goed geregeld. Hier raadt hij aan om te werken aan de vruchtbaarheid van het jongvee en met de dierenarts te overleggen over herhaaldelijk opbrekende dieren en het inseminatiemoment in relatie tot tochtigheidswaarneming.

Wat de droge koeien betreft is het advies om het jaar rond een constante factor te maken van het droogstandsrantsoen: dagelijks 12 kg DS met 140 gram RE/kg DS, dus minstens 1.500 gram RE in de koeien (vaarzen en close-up 1.600 gram), positieve OEB van 150 tot 250, zeer smakelijk voer (zonder broei), niet te hoog Ca en K, voldoende Mg, P en vitamine D. In het rantsoen voor de melkkoeien kan het RE verder omlaag van 169 naar 155 – een uitdaging, net als minder eiwitrijk krachtvoer aankopen. Zorg voor een constante factor in eiwitkwaliteit van het eigen ruwvoer en balans in penseiwit, pensenergie en DVE bij een niet te snelle penspassage, aldus Hegen.

Hij raadt de melkveehouder ook aan om te rekenen aan het fosfor in het rantsoen en daarbij rekening te houden met de over het algemeen steeds lagere fosforgehalten in

graskuil en met het grote aandeel fosfor dat gebonden is in fytaatvorm in de diverse mais-/graanproducten in het rantsoen. Nog een advies: Voeding naar lactatiestadia is de weg naar een persistente melkproductie en goed conditiemanagement, en dus naar een goede melkproductie en gezonde koeien.

CONCLUSIE

De belangrijkste adviezen van Hegen voor dit melkveebedrijf op een rij:
Bodem: Gras- en maisland bekalken. Streef naar meer blijvend grasland en een strak vruchtwisselingschema op de rest van het areaal.
Bemesten op basis van grondmonsters en naar gewenste grasopbrengst en RE-gehalte.
Plant: Werken aan eiwitkwaliteit van eigen land (bemesting in relatie tot maaimoment en DS in kuil). Beweiding optimaliseren.
Dier: Vruchtbaarheid jongvee kritisch bekijken. Constante factor droogstandsrantsoen. Verlaging RE melkveerantsoen. Rekenen aan fosfor. Voeding naar lactatiestadia verder doorvoeren. *v*